

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po cenu •

Beograd, 17 novembar 1939
God. X • Broj 46

MANIJA DELJENJA

Ne bismo se ni najmanje začudili, kad bismo pročitali, da je na nekom zboru u Banovini Hrvatskoj stvoren zaključak da se — u saglasnosti sa novim stanjem u državi — podeli čak i atmosfera u kojoj se Jugoslavija nalazi, zajedno sa nebeskim svodom, koji pokriva našu otadžbinu, tako da bismo dobili posve odvojenju i zasebnu, »individualnu« hrvatsku maglu i »individualne« hrvatske planete, jednako kao i srpske i slovenačke, — toliko je već manija deljenja obuzela sve i sva!...

U jednom od prošlih brojeva smo izneli primer sa »Jadranskom stražom« i pokazali, kakav apsurd i kakvo protivurečje leži u zahtevu, da se čak i to udruženje deli, na srpsko, hrvatsko i slovenačko, kada se izvršni odbor tog udruženja nalazi u Banovini Hrvatskoj i kad »Hrvatski dnevnik« autoritativno tvrdi, da o moru i morskim stvarima mogu da odlučuju jedino i isključivo Hrvati! Ali nije to sve. Mi znamo, da je postavljen zahtev da se deli i Crveni krst, ma koliko da je ta ustanova najuže povezana sa narodnom odbranom, a barem za narodnu odbranu se utvrdilo, da treba da ostane zajednička za čitavu Jugoslaviju.

Dele se kulturna, stručna i humana udruženja, dele se književnici i umetnici, trgovci i industrijalci, berberi i dimnjačari. Ništa ne sme da ostane zajedničko. Uprava bolesničke blagajne »Merkura«, čija je centrala u Zagrebu, izračunala crno na belom da će, bude li se »Mercur« delio, stradati i celina i delovi; pa i ako su u toj upravi dobri Hrvati, posve pametno su zatražili da ostane sve po starom. Ali zaludu. Javila se i tu suverena ulica i proglasila: Hrvati, koji neće deljenje u svemu i svačemu, izdajice su!

U Slovenačkoj, gde se trezvenije razmišlja, traži se također slovenačka banovina, ali ne ipak tako, da se podeli sve bez premisslanja i bez računa. Predosećaju ljudi posledice. Ali u Zagrebu se već ljute na njih, videći u tome neku vrst kopromitovanja za svoju vlastitu maniju deljenja. Jer ulica, koja tako traži da se deli i zrak u kome živimo, — niti ume da razmišlja, niti hoće da razmišlja. A oni koji tu ulicu guraju, imaju svoj plan: Kad dođe do neuspeha, dobiće nov argumenat da opet rovale protiv Jugoslavije i da opet šire glasove, kako se sve to dogodilo »zbog neke podvale iz Beograda«.

Dokle ide to deljenje i kakav mu je cilj, najbolje pokazuje nedavna sednica Hrvatskog sveučilišnog društva u Zagrebu, na kojoj je zaključeno, ne samo to da Jugoslovenska Akademija u Zagrebu treba da se ukine, već i to, da se prekine daljnje izdavanje monumentalnog Maretičevog »Rečnika hrvatskog ili srpskog jezika«, ponosa akademije, i da, umesto njega, treba da se počne izdavati nov, samo hrvatski rečnik, čiji je cilj, da se »brzo i energično obračuna sa svima pokušajima srpsko-hrvatskog jezika, te da se hrvatskom narodu dađe hrv. jezik, s njegovom hrv. dušom«. I sve to, prema načelu odbornika tog društva, Dr. Šafara, koji je ustvrdio da se »duh hrv. jezika potpuno razlikuje od duha srpskog jezika«, te da su »sva nastojanja da se složi duh hrv. i duh srp. jezika, u jedno, t. zv. jugoslovensko jezično polje, ostala bez svakog rezultata«.

Zar nije to već potpuno ludilo?... I zar, sve do juče, i najizrazitiji Frankovci nisu tvrdili da, i ako nam je jezik isti, to ipak nije dokaz da smo jedan narod?... A sada se najednom proglašava, da su nam i jezici potpuno različiti, i to tvrdi, niko drugi, nego jedan Dr. S. Bosanac, koji je već godinama član Prosvetnog saveta u Beogradu, u kome govori hrvatskim jezikom, a ipak se odlično sporazumeva sa svojim srpskim kolegama, koji govore — »potpuno drugim«, srpskim jezikom...

Oni koji su iskreno pozdravili sporazum, ma koliko da se nisu slagali sa principom triju naroda, učinili su to zato, jer su verovali da će to zaista biti bar to, što kaže naziv: sporazum... A »sporazum«, i u duhu hrvatskog, i u duhu srpskog jezika, znači u najmanju ruku složan rad i približavanje, a ne razdvajanje čak i onog, što je kroz vekove bilo zajedničko. Međutim, ako se ovom manijom deljenja prosledi dalje, i ako neko razborit ne učini kraj ovom pašovanju ulice i rovaranju tudinskih agenata, mi ćemo ubrzo, umesto sporazuma, imati, ne samo grdan nespozrazum, već pravu pravcatu — vavilonsku pometnju jezika!

Zato je već krajnje vreme da se sprovede jedino potrebno i zdravo deljenje — razboritih i dobronamernih, od štetočina i od manijaka, — ako nećemo da nas ova današnja manija dovede u takav čorsokak, da ni za sto godina nećemo biti u stanju da popravimo to, što ćemo njome pokvariti.

Sednica plenuma Savezne uprave

Kao što je već javljeno, održaće se sutra i prekosutra, dakle 18 i 19 novembra, u Beogradu, u prostorijama Saveza, plenarna sednica uprave Saveza Sokola K. J.

Na dnevnom redu je izveštaj Sta-rešinstva, konstituisanje savezne u-

prave, rasprava o opštem stanju u Sokolstvu, zatim o prilikama u Hrvatskoj i Dravskoj banovini, rasprava o proslavi Prvog decembra i o svesokolskom sletu 1941 god.; — i konačno izveštaj o finansijskom stanju Saveza i o saveznoj štampi.

Sednica počinje u subotu, u 15.30 časova.

Centrifugalnost i centripetalnost

Pišući o Bosni i Hercegovini, za-grebački »Obzor« se zalaže za »ubla-ženje centrifugalnih sila« i kaže:

»Bosna i Hercegovina, po svom centralnom geografskom položaju i radi pomiješanosti Hrvata i Srba, može jedino kao autonomna jedinica izvršiti zadaću okupljanja Hrvata i Srba, i uskladjivanja divergentnih struja u centripetalnom pravcu.«

Težnja za »ublaženjem centrifugalnih sila« i za »uskladjivanjem divergentnih struja u centripetalnom pravcu«, te za »okupljanjem Hrvata i Srba«, stvar je za koju se mi zalažemo čitav život. Ali, ako je ona dobra i korisna, zašto da je ograničavamo samo na Bosnu i Hercegovinu i da je ne protegnemo na čitavu Jugoslaviju? Jer danas već u velikom delu Jugoslavije žive pomešani, i Srbi i Hrvati i Slovenci, čije okupljanje je i te kako potrebno. A ako u svima dugim krajevima, sem Bosne i Hercegovine, prevladaju »divergentne struje« i »centrifugalne sile«, — što »Obzor«, kada se radi o Banovini Hrvatskoj, podupire svim snagama, — slabo će nam pomoći »centripetalni pravac«, bude li on ograden bodljikavim žicama i konfiniran samo u Bosni i Hercegovini...

Glorifikacija zločinstva

Frankovački »Hrvatski narod«, organ Dr. M. Budaka, objavljuje ovaj zulufakrski hvalospjev nad demoliranjem Sokolskog doma u Betini:

»U Betini, obližnjem selu Šibenika, došlo je do neobične provale narodnih osjećaja. — Svidalo se to kome ili ne, tamošnji sokolski dom ostao je bez i trunke pokretne imovine. Neke su novine javile o nekakovom dinamitu, koji je bio postavljen pod krov. Da je taj dinamit eksplozivao, danas ta zgrada ne bi imala krova. Ali je istina, da su složni seljaci preko noći posve ogolili to leglo svakog zla. Zastavu su već iste noći uspjeli umaknuti u susjedno mjesto, a bilo je i — »emigranata«. Papirnate objekte svake ruke pojela je vatra. Na čitani seljaci vele da je to — »pad Bastille« broj 2.«

Dok su, dakle, »Hrv. Dnevnik«, »Hrv. Straža«, »Hrv. Glasnik«, pa čak i »Novo Dobro«, javljali da je bio postavljen samo od nepoznatih ljudi dinamit, ili da uopšte nije bilo napada na dom, ili da su napadaj insecurirali sami Sokoli, dotle je — evo — Budakov »enfant terrible« izbrbljavao sve i još se pohvalio zbog — »osvajanja Bastilje«...

Ali, kad je trebalo rušiti prave Bastilje, one austrijske, onda su ih rušili Sokoli, dok su im Frankovci pokorno služili...

»Hrv. Narod« neprikriveno, dakle, slavi i odobrava demoliranje tudih domova, kao i to, da su složni seljaci preko noći ogolili sve, da je dom ostao bez trunke imovine i da je sve pojela vatra. Takva glorifikacija zločinstva ne može se čitati ni u centralnoj Africi!

Pa ipak, »Hrv. Narod« nije bio zbog toga zabranjen, dok jugoslovenski listovi u Banovini Hrvatskoj zjape od belina, — ako se samo usude da se brane od tih zločinstava!

DAN MIRA

Posle Svetskog rata je ušlo u običaj gotovo u svima zemljama, da se svake godine, dan 11 novembra slavi kao dan mira, ili kao dan »velike šutnje«. Narod je svečanom šutnjom odavao počast onim milionima ljudi, koji su izgubili živote u Svetskom ratu.

Tako je bilo sve do ove godine. »Dan velike šutnje« priređivan je kroz dvadeset godina svakog 11 novembra, iako se kroz to vreme nije prestalo sa ratovanjem. Istina, u Evropi nije bilo rata do ove godine, ali su na drugim kontinentima gremeli topovi i štekali mitraljezi. U Evropi su međutim, bez rata nestajale države, a tada je došlo do novog rata. Već nekoliko meseci stoje u ratnim redovima vojnici s ovu i s onu stranu Rajne, a i druge države počele su sa mobilizacijom i ratnim pripremama. I one, čak koje su oglašene kao neutralne, morale su da se pobrinu za svoju sigurnost. Tako se u opštoj neizvesnosti gotovo i zaboravilo ove godine na »dan mira«...

Nema čoveka, koji bi mogao nešto reći protiv veličanstvene ideje opšteg mira. Mislimo mira, u kome miruju topovi i puške. Možda zvučn čudno, ali je istina, da ni u takvom miru, nesme biti mira! Drugim rečima, ne sme biti mrtvila ni zastoja, kako u životu pojedinca, tako ni u životu naroda i država. Mirovanje, koje bi značilo stagnaciju, bezbriznost, bilo bi isto što i mrtvilo, bilo bi ravno smrti. Zakon večne dinamike, većitog rada i kretanja ne poznaje stanje mirovanja. To je jasno svakome, osim možda nekim mističnim fanaticima, koji mir istovetuju sa flegmatičnim čekanjem onog što će doći, bez trunke nastojanja da se obezbede od iznenađenja. Ali, ako nema valjanijih razloga protiv mira, ima pojedinaca, kojima nije do mira, već do rata i do uni-

štavanja. »Slava« Cezara, Aleksandra Makedonskog, Napoleona i ostalih zavojevača, neda im spavati i oni prave istupe, kojima ugrožavaju mir, ali koji su pre ili posle osuđeni na propast. Jer mogu tu i tamo da stradaju narodi i države, ali svi znamo, da ipak pobeđuje pravda, da jednom mora doći dan odmazde. I kad takav narod povrati ono što je izgubio, on će bolje znati da to čuva i da sa još većim pregalaštvom brani ideju slobode i pravde.

Ne narušuju oni mira, koji se bore za njegovo održanje. Ni oni, koji se spremaju da bi ga očuvali na svojim granicama. I naša država je među onima, koji se nikome ne prete, ni od koga ništa ne traže, ali žele, da ono što ima očuva nedirnutu. Legendarna hrabrost naše vojske poznata je i priznata, a Sokolstvo svoje članstvo sprema i uči odbrani zemlje i mira.

Zato je i za nas ovogodišnji »dan velike šutnje«, bio potsetnik za dalji rad na čuvanju našeg mira. Sokoli ne pevaju ditirambe miru, koji bi nalagao religiozno predanje sili i pomirenje sa »udesom«. Mi volemo mir, ali pravedan mir! Za taj mir smo gotovi i da se žrtvuemo.

Nismo mi ratoboran narod u napadačkom i osvajačkom smislu. Mi smo ratnički narod, ali u konstruktivnom smislu. Hrabrost naših ratnika je stvorila i slobodu Jugoslavije. Ona će ju znati i da odbrani. Ali ta hrabrost nije nikome ništa ovela! Nije nikome pretila!

Jugoslovenski Sokoli, kao ni ceo naš narod, nisu propustili, da se 11 novembra ne sete sviju onih, koji su dali svoje živote u temelje naše Otadžbine. Oni su toga dana posvetili svoje misli herojima i mučenicima, i sami sebi obećali, da će raditi žrtvovati svoj život za mir u slobodi, nego li da žive pod tuđim gospodstvom.

J. M.

Nedelja sokolske štampe

Savez Sokola K. J. uputio je svima župama, društvima i četama okružnicu, u kojoj ih obaveštava, da će se Nedelja sokolske štampe, koja je i ranijih godina održavana u mesecu decembru, i ove godine održati od 10 do 17 decembra.

Svi župski i društveni Prosvetni odbori, odnosno izvestioci za sokolsku štampu, dobiće zasebna uputstva za organizaciju Nedelje štampe, a uređivački odbor se sada naročito obraća svakoj bratskoj jedinici s molbom, da posveti što veću pažnju našoj štampi i da sve spremi da bi Nedelja štampe što bolje uspela i kako bi se novo organizovani savezni listovi što bolje i uspešnije plasirali.

»Naši Savezni listovi «Sokolski glasnik«, »Soko« i »Naša Radost« imaju važnu misiju, delujući svaki u svom delokrugu. Svi oni požrtvovano i nesebično stoje u službi našega Sokolstva i sokolskog i narodnog prosvetavanja. Oni su u stvari naše javne govornice, gde se prati život i rad Saveza i svih naših jedinica, donose vesti iz telovežbačkog sveta, kod nas i na strani, daju podaci iz slovenskog Sokolstva. Kroz njih se zajedno i čitav naš nacionalni, kultur-

ni, društveni i privredni život posmatra kroz prizmu sokolske ideologije, imajući za cilj da Sokolstvo približi svim granama javne delatnosti. Kroz njih se obaveštava naše članstvo i svi čitaoci o važnijim događajima i o svemu onome što služi interesima, napretku i blagostanju našeg Sokolstva, naše države i naroda. Dnevna informativna štampa neće i ne može nikada da se pozabavi potrebama nekog našeg sokolskog mesta ili kraja, kao što to može i čini naša savezna i uopšte sokolska štampa. Osim toga, naša savezna sokolska štampa ima i tu prednost od dnevne štampe, što je ona lišena svega onoga što može negativno da deluje na čitaoca, a to je: kriminal, afere, raznovrsne senzacije itd.

Saveznim listovima treba pokloniti svu pažnju, moralnu i materijalnu pomoć, koju oni zaslužuju. Zato što ni sama pretplata na naše savezne listove nije velika (koja iznosi oko 5 dinara mesečno) mnogim siromašnim slojevima naroda je pristupačna.

Dužnost je s toga svih naših bratskih jedinica, celokupnog našeg članstva i rodoljubivog građanstva da podržavaju Sokolsku štampu i da joj pruže svoju saradnju i potporu.

